

МЕТОДОЛОГІЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Концепція гідної праці запропонована Міжнародною конфедерацією профспілок та Міжнародною організацією праці передбачає високопродуктивну працю, що гарантує гідний заробіток та соціальний захист громадян в умовах свободи об'єднання, відсутності дискримінації, безпеки на робочих місцях та поваги до людини. До поняття гідної праці входять чотири компоненти: зайнятість, права, захист, діалог. Гідна праця ґрунтується на визнанні необхідності врахування всіх чотирьох складових для створення найкращих перспектив.

7 жовтня міжнародний День гідної праці [1]. Кожна людина заслуговує на гідне життя, де вона могла би реалізувати всі свої основні потреби. Значну роль у здобутті гідного життя відіграє праця. Мільйони людей, що шукають роботу, мають потребу в тому, щоб уряд забезпечував соціальний захист, закріплення прав трудящих у законодавстві та забезпечення їх на практиці. Безпосереднє відношення до теми про гідну працю мають наступні питання: чи має кожна жінка та кожен чоловік можливість отримати роботу, яка дозволила б їм та їхнім сім'ям мати гідне життя? Чи може будь-яка людина за бажання вступити в профспілку? Чи вільні профспілки проводити свою роботу без втручання ззовні та без обмежень прав на створення профспілкових організацій, ведення колективних переговорів і проведення страйків? Чи захищені люди від втрати або зниження доходу через безробіття, дискримінації, травми, материнства, батьківства, старіння, або будь-яких інших фінансових труднощів, з якими може зіткнутися суспільство? Чи однакові права жінок на робочому місці або при влаштуванні на роботу? Чи існує для жінок

захист від дискримінації в законодавстві та на практиці? Чи беруть участь профспілки та організації роботодавців у соціальному діалозі та чи залучені вони в тристоронні переговори з урядом та іншими структурами з відповідних питань. В сучасному глобалізованому світі людям важко відстояти своє право на гідну працю. Тому профспілки мають гідно захищати інтереси людей праці – на засадах солідарності. Трудящі всього світу вимагають для себе і своїх колег праці в умовах всебічної поваги до прав людини; праці не шкідливої і безпечної для здоров'я; праці, яка забезпечує гідну заробітну плату та захист працівникам і їх сім'ям; праці, яка забезпечить можливість професійного розвитку; праці, де проблеми та конфлікти вирішуються шляхом діалогу, а не диктату та репресій. Створення умов для гідної результативної праці є провідним важелем забезпечення практичної складової людського потенціалу нації. Реалізація права людини на гідну працю відіграє визначальну роль у процесі її соціалізації, створює мотивацію для самовдосконалення та розвитку творчого потенціалу української нації.

Трансформація системи оплати праці та удосконалення регулювання ринку праці дозволять досягти суттєвого підвищення рівня життя різних верств населення України та сприятимуть наближенню соціальної структури до європейських зразків: подоланню масштабної бідності, створенню чисельного середнього класу, зменшенню рівня соціального розшарування. В мотивах трудової поведінки безпосередньо трансформуються вимоги законів виробництва, закономірності реального механізму господарювання. Соціально-трудова сфера в процесі ринкових реформ постраждала більше, ніж інші сфери економіки. Про це свідчить різке падіння рівня життя людей, зниження продуктивності, втрата мотивів та індивідуальних стимулів до праці, незареєстрована зайнятість, міграція трудових ресурсів та, особливо, низький рівень зарплат. Соціальний захист дає працівникам гарантії безпеки дозволяє впевнено орієнтуватися на майбутнє. Гідна зайнятість – спосіб боротьби з бідністю в світі, у той час як відсутність роботи означає для багатьох злидні. Дуже низьким залишається в Україні середній розмір офіційної заробітної плати. Соціальна справедливість і захист забезпечуються державою.

Держава (а не ринок) орієнтує ринкову економіку на інтереси своїх громадян і надає їй статус соціальної.

В умовах соціально-економічної кризи в Україні потребується напрацювання критеріїв, за якими будуть оцінені показники гідної праці. Вагомими є розробка індикаторів для кількісної оцінки гідної праці та визначення статистичних індикаторів для міжнародних порівнянь за такими напрямками: можливість отримання роботи (працевлаштування); неприйнятні форми роботи; адекватний заробіток та високопродуктивна праця; задовільна тривалість робочого часу; стабільність роботи; соціально-трудова захищеність; справедливе ставлення до працівника в процесі праці; безпечні умови праці; соціальний захист; соціальний діалог та трудові відносини; соціально-економічний контекст гідної праці [2, 232-234].

Викладені концептуальні та методологічні аспекти вимірювання гідної праці універсальні та мають бути адаптовані до національного ринку праці та національного законодавства України в частині прав та можливостей громадян. На базі національної системи індикаторів гідної праці мають бути визначені перспективи та напрями удосконалення системи. Комплексний підхід до проблеми гідної праці сприятиме взаємодії різноманітних аспектів та їх впливу на бідність та соціально-економічне зростання в Україні.

Література:

1. 7 жовтня – Всесвітній день дій за гідну працю//Профспілка працівників освіти і науки України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pon.org.ua/788-7-zhovtnya-vsesvitnij-den-dij-za-gidnu-pracyu.html>.
2. Калачова І.В. Концептуальні та методологічні аспекти вимірювання гідної праці // Концептуальні та методологічні аспекти вимірювання гідної праці / І.В. Калачова // Економіка промисловості – 2006. – № 3. – С. 229-234.